

List do Rzecznika Praw Obywatelskich ws. dr Hanny Machińskiej

8 grudnia 2022

Szanowny Panie Rzeczniku,

Ogólnopolska
Federacja
Organizacji
Pozarządowych

jako przedstawicielki i przedstawiciele organizacji społecznych – inicjatywy “Nasz Rzecznik”, Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych, ruchów ulicznych, organizacji strażniczych i wielu innych, zwracamy się z prośbą o wyjaśnienie przyczyn odwołania dr Hanny Machińskiej ze stanowiska Zastępczyni Rzecznika Praw Obywatelskich. Działania Pani Doktor stanowiły bowiem dowód wiarygodności i otwartości urzędu Rzecznika Praw Obywatelskich, a jej troska o tych, którzy znaleźli się w najtrudniejszej sytuacji, budowała zaufanie do kierowanej przez Pana instytucji.

To ona dbała o to, by prawa osób uchodźczych na granicy polsko-białoruskiej były respektowane. Wielokrotnie odwiedzała Podlasie i wraz z aktywistkami i aktywistami ratowała uchodźców i uchodźczynie przed wywózką do Białorusi, a następnie towarzyszyła im (wraz z innymi osobami pracującymi w Biurze RPO) w placówkach Straży Granicznej. Jeździła do lasu, przywoziła pomoc humanitarną i była zawsze tam, gdzie prawa człowieka były łamane. Dzięki działalności Hanny Machińskiej osoby uchodźcze mogły korzystać z przewidzianych prawem procedur. Była zawsze dostępna i pozostawała do dyspozycji niezależnie od dnia tygodnia czy pory dnia. To ona potem odwiedzała te osoby w ośrodkach strzeżonych, gdzie zostały zatrzymane, i pokazywała warunki, w jakich osoby poszukujące ochrony są przetrzymywane.

To ona odwiedzała komisariaty, gdy zatrzymywano aktywistów i aktywistki LGBT+, protestujące kobiety czy osoby manifestujące przeciw faszyzmowi. Przyjeżdżała, często w godzinach nocnych, do oddalonych od centrum Warszawy miejsc, gdzie dokonywano zatrzymań pokojowo protestujących w obronie praw człowieka i przeciwko decyzji TK w sprawie zakazu aborcji. To ona weryfikowała wtedy warunki, w których przetrzymywano protestujących i była wsparciem dla pełnomocników i pełnomocniczek, dowodząc, że nie muszą walczyć z całym aparatem państwowym. Jako Zastępczyni RPO była dowodem niezłomności i nadziei na siłę praw człowieka i praworządności w najtrudniejszych momentach.

Dr Hanna Machińska była tam, gdzie Rzecznik Praw Obywatelskich powinien być obecny. Działała na rzecz ochrony praw człowieka, w realnie dziejących się sytuacjach, na bieżąco. Nie odkładała działań na później. Nie badała *post factum*, jak naruszane są prawa człowieka, by przedstawić rekomendacje na przyszłość. Używała całej swojej wiedzy i możliwości działania tego najbardziej obywatelskiego z urzędów, by ratować ludzi przed śmiercią, cierpieniem i poniżeniem.

Tak właśnie rozumiemy art. 208 ust. 1 Konstytucji RP: “Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji oraz w innych aktach normatywnych.” Rzecznik Praw Obywatelskich jest nie tylko niezależny od polityków, ale też odpowiada przed wszystkimi, których praw ma chronić. Decyzje, które Pan podejmuje, podlegają osądowi publicznemu. Obywatelki i obywatele zadają pytania – o motywy zwolnienia, o moment zwolnienia, ale przede wszystkim o Pańskie plany dotyczące zapewnienia odpowiedniego standardu ochrony praw człowieka w obszarach, za które odpowiadała do tej pory dr Hanna Machińska.

Rozumiejąc i szanując Pana prawo do samodzielnego dobierania najbliższych współpracowników i współpracowniczek oraz budowania zespołu, jesteśmy jednocześnie przekonani i przekonane, że decyzje te nie mogą wpływać na obniżenie standardu ochrony obywateli i cudzoziemców w tak kluczowych obszarach, jak przeciwdziałanie torturom oraz innemu okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu. Z tych powodów, kierując się troską o standard ochrony praw człowieka w Polsce, prosimy Pana o przedstawienie priorytetów RPO oraz planu działania Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur.

Po pierwsze – który z Pańskich zastępców zajmie się zapewnieniem funkcjonowania tego Mechanizmu na poziomie nie niższym niż do tej pory? To, czy nadzór i koordynację KMPT powierzy się bezpośrednio Wicercznikowi, jest kluczowe ze względu na większą samodzielność i kompetencje, które powinny wiązać się ze sprawowaniem tej funkcji.

Po drugie – jak będzie wyglądała praca KMPT w przypadku demonstracji, które w ostatnich latach wiązały się często z nieuzasadnionymi i nielegalnymi zatrzymaniami protestujących? Czy przedstawicielki i przedstawiciele KMPT będą – tak jak do tej pory – obecni na komisariatach, by monitorować sytuację zatrzymanych i zapewnić ochronę ich praw?

Po trzecie – jak będzie wyglądała ochrona życia ludzkiego na granicy, w sytuacji bezprawnych działań Straży Granicznej, co potwierdzają m.in. niedawne wyroki Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku z września br. czy Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim, wydział zamiejskowy w Hajnówce z marca br.

Wierzymy, że łączy nas wspólna troska o właściwy poziom ochrony praw człowieka w Polsce. Z tych powodów zwracamy się z prośbą o udzielenie odpowiedzi na postawione wyżej pytania. Siła urzędu Rzecznika Praw Obywatelskich opiera się na autorytecie społecznym, którego podstawą jest zaufanie. Natomiast zaufanie budowane jest przez transparentność działań, jasną komunikację oraz czytelne motywy podejmowanych decyzji, także w sprawach kadrowych. W czasie konfliktów, niepokoїв, łamania praw człowieka, wyzwań społecznych potrzebujemy liderów i liderek, którzy będą stanowić gwarancję obrony najsłabszych, dyskryminowanych, wykluczanych.

Zapraszamy też do bezpośredniej rozmowy na powyższe tematy. Jesteśmy pewni, że obecna sytuacja warta jest rozmowy RPO ze społeczeństwem obywatelskim na temat palących wyzwań dotyczących ochrony w Polsce praw człowieka.

Łączymy wyrazy szacunku,

SPIS ORGANIZACJI (lista jest aktualizowana – stan na 12.12.2022)

Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych
Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
Alicja Molenda
Fundacja Centrum im. Prof. Bronisława Geremka
Fundacja Panoptykon
Fundacja Projekt: Polska
Fundacja Wolności
Fundacja im. Stefana Batorego
Nauka dla Przyrody
Fundacja Stocznia
Fundacja Artonomia, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
Fundacja Hej Koniku
Stowarzyszenie Szlakiem Kobiet, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
Otwarta Rzeczpospolita – Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii
Stowarzyszenie Wiosna Bez Barrier
NaRencie.pl, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
Fundacja dla Gigantów, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
Green REV Institute, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
Fundacja Polskie Forum Migracyjne
Grupa Granica
Konsorcjum Migracyjne
Fundacja Równość.org.pl
Fundacja Humanity in Action Polska

Fundacja Picture Doc
Protest OzN i ich opiekunów
Stowarzyszenie Inicjatywa Obywatelska Pro Civium
Fundacja Interakcja
Fundacja eFkropka
Stowarzyszenie na rzecz osób LGBT Tolerado
Kampania Przeciw Homofobii
Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
Talk to Loop
Fundacja Feminoteka
Wielka Koalicja za Równością i Wyborem (WKRW)
Fundacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny FEDERA
Akcja Demokracja
Łódzkie Dziewuchy Dziewuchom
Polonijna Rada Kobiet
Fundacja Autonomia
Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej (FRS)
Komitet Obrony Demokracji
Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi
Klub Inteligencji Katolickiej w Warszawie
Stowarzyszenie "NIGDY WIĘCEJ"
Stowarzyszenie Mudita, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
Stowarzyszenie Egala
Federacja Znaki Równości
Fundacja dla Polski | Fundusz Obywatelski im. Henryka Wujca
Stowarzyszenie Kongres Kobiet
Stowarzyszenie „Tęczowy Tarnów”, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza
Fundacja Rodzic w mieście, Inicjatywa “Nasz Rzecznik”
Stowarzyszenie NOMADA
Ogólnopolski Strajk Kobiet
Stowarzyszenie Klucz Stop Społecznym Wykluczeniom z Katowic
Fundacja Rodzić po Ludzku, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
Fundacja Polska Gościnność
Chlebem i Solą
Granica dla Granicy Cieszyn
Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
Klub Świadomej Młodzieży Fundacji Autism Team, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
Stowarzyszenie Klon/Jawor
Stowarzyszenie “Cała Naprzód”
Inicjatywa obywatelska “Chcemy całego życia!”
Fundacja „Przestrzeń dla edukacji”
Fundacja Instytut Spraw Społecznych (Wielka Koalicja za Równością i Wyborem)
Strajk Kobiet Berlin #FeminiBerlinPolska
Manifest Wolnej Polki
Fundacja “Różowa Skrzyneczka”
Stowarzyszenie Zielone Dzieci, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
Studencki Komitet Antyfaszystowski
Fundacja Kongres Obywatelskich Ruchów Demokratycznych
Stowarzyszenie Adwokackie Defensor Iuris
Stowarzyszenie Jesteśmy Razem
Partia Zieloni
Fundacja dla Gigantów, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
Stowarzyszenie Kobiety Słupsk
Fundacja Widzialne
Fundacja Strefa WolnoSłowa
Stowarzyszenie Dziewuchy Szwajcaria

Polski Klub Ekologiczny
Fundacja Greenpeace Polska
Godność i Wsparcie Drogą i Nadzieją – ruch społeczny, Inicjatywa “Nasz Rzecznik”
Instytut Spraw Publicznych
Sieć Obywatelska Watchdog Polska
Stowarzyszenie Dialog Społeczny
Stowarzyszenie Fabryka Równości
Stowarzyszenie Państwomiasto
Stowarzyszenie Queerowy Maj
Stowarzyszenie TAK Trójmiejska Akcja Kobieta w Gdańsku
Stowarzyszenie HaKoach, Inicjatywa “Nasz Rzecznik”
Forum Obywatelskiego Rozwoju
Czarny Protest Bielsko-Biała / Strajk Kobiet Bielsko-Biała
MY, RODZICE – stowarzyszenie matek, ojców i sojuszników osób LGBTQIA, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
Manifa Rzeszów
Wolne Sądy
Fundacja Pro Diversity
Queer UW
Fundacji Strefa Zieleni
Grupa Obywatelska Ostrowski Spacer Protestacyjny „Łańcuch Światła”
Fundacja Pro Diversity
Fundacja Miasto Obywatelskie Lubartów, Inicjatywa “Nasz Rzecznik” (grupa inicjatywna)
Fundacja Centrum Praw Kobiet
Dziewuchy Berlin
Ambasada Polek e.V.
Helsińska Fundacja Praw Człowieka
Fundacja Zielony Przylądek
Koalicja Żywa Ziemia
Fundacja Centrum Badań Migracyjnych / Migrant Info Point
Koszalińskie Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej Era Kobiet
Stowarzyszenie WIOSNA
SSP „Iustitia”
Centralna Rada Romów w Polsce, Centrum Doradztwa I Informacji dla Romów
Stowarzyszenie Aktywne Kobiety
Obywatele RP
Poznański Ruch Antyfaszystowski (Kolektyw PyRA)
Kongres Świeckości
Stowarzyszenie Pracownia Etnograficzna im. Witolda Dynowskiego
Wolność, Równość, Demokracja
Towarzystwo Tłumaczy i Wykładowców Języka Migowego „GEST”
Fundacja NieOdkładalni
Stowarzyszenie „TU I TERAZ” z Gliwic
Fundacja Tośka i Przyjaciele
Fundacja Akceptacja
Fundacja Edukacyjna Jacka Kuronia
Fundacja W Stronę Dialogu

<https://ofop.eu/list-do-rzecznika-praw-obywatelskich-ws-dr-hanny-machinskiej>